

Læserbrev

I redaktør Erik Ulrichsens foredrag i Studenterforeningen i efteråret efterlystes en tendens — en „skole“ — for dansk film.

Der påpegedes forskellige veje til målet, — men er det der mangler ikke blot en samling af kræfterne? Dansk film har i dag alle muligheder for at kunne udvikle sig til igen at blive en faktor på verdensmarkedet. De skabende kræfter findes, stoffet er der, og den kommercielle filmindustri er ved at se mulighederne for at producere storfilm for et internationalt publikum. Man behøver ikke kun at lave underholdningsfilm for det begrænsede danske publikum, for i kvalitetsunderholdningsfilm for verdenspublikummet ligger der virkelig store penge at tjene. Hvorledes kan da disse bestræbelser for en dansk filmrenæssance støttes? Det bør ske ad 3 veje: 1) Et dansk film-institut af skabende filmfolk, 2) Øgede uddannelsesmuligheder for unge filmfolk, 3) En „skole“, som af redaktør Ulrichsen påpeget.

ad 1) Der har været talt en del om oprettelsen af et dansk filminstitut, hvor skabende og studerende filmfolk skulle kunne mødes for at udveksle erfaringer, høre foredrag af kendte udenlandske filmskabere, se specielle film med særligt bud til denne udvalgte kreds. Film-institutet kunne virke inspirerende for en øget filmforståelse blandt publikum ved årligt at præmere f. eks. de 3 bedste avis- eller magasin-artikler om filmteoretiske problemer. Og mange andre opgaver venter. Nu bør alle — spille-, dokumentar-, reklame- og amatør-filmfolk samt studerende være med i en samlet forening. Mon ikke KOSMORAMA og STATENS FILM-CENTRAL kunne gå sammen med nogle foregangsmand inden for disse grupper og få startet instituttet nu?

ad 2) Oprettelsen af en dansk filmskole har været drøftet længe, bl. a. i Studenterforeningen og sidst i KIRKE OG FILM's diskussion om den nordiske filmskole. En af film-institutets (ad 1) opgaver ville naturligt blive at fremme uddannelsesmulighederne for de unge, bl. a. ved oprettelsen af filmfag ved Universitetet og i skolerne, og ved sammen med filmfolk fra de andre nordiske lande at få nedsat et råd, der kunne skabe den nordiske filmskole som efterlyst, hvor filmen kunne gøres til genstand for såvel jagligt som videnskabeligt studium. Filmskolen burde for eks. tage problemer op af betydning for en nyskabelse for filmen og knytte kunstnere, der virkelig behersker færvens love og teknik, til sig.

ad 3) En „skole“, altså en retning indenfor dansk film vil vel opstå som et resultat af den intelligente strategi, som redaktøren efterlyser og selv udvirker i KOSMORAMA, der bliver ideel som vejviser og inspirator. Var ikke udskrivningen af en nordisk drejebogskonkurrence om et opgivet emne en vej fremover? I hvilken retning bør emnet da ligge? Der kan kun skabes en „skole“ af det der er sandt, sundt og stærkt i folket, og for at se inter-skandinaviske på det, i de nordiske folk. Er ikke Nordens folk ledende i det kulturelle demokrati, et foregangs-område på de sociale felter, har vi ikke meget af det, som resten af verdens folk hungrer efter? Har vi ikke mere humor end andre folk? Eller skal vi måske ind på sjælelivets felter, for verden hungre også efter — tro, håb og kærlighed? De bedste indkomne drejebøger præmieres med store præmier (med tilskud fra Filmfonden) og søges afbødet til det højstbydende filmproduktionselskab, og de drøftes af kvalificerede filmfolk i de under 1) og 2) oprettede studiecentre. FOR DER SKER NOGET INDENFOR DANSK FILM I DAG!

Niels F. Øllgaard.

Det synes os dog i hvert fald ikke at ske med versalier. Red.



Selverkendelse?

EIN MÄDCHEN AUS FLANDERN (PIGEN FRA FLANDERN). Prod.: Capitol-Film 1956. Manus.: Helmut Käutner og Heinz Pauck efter Carl Zuckmayers novelle „Engel von Loewen“. Instr.: Helmut Käutner. Foto: Friedel Behn-Grund. Musik: Bernhard Eichhorn. Dekor.: Emil Hasler og Walter Kutz. Medv.: Nicole Berger, Maximilian Schell, Victor de Kowa, Friedrich Domin, Annelise Römer, Erica Balqué, Fritz Tillmann, Lise Coliny, Nelly Beguin, Jane Brissac, Guillaume Lambrette.

„Pigen fra Flandern“ handler om det, som vor anmeldelse af „Kaptajnen fra Köpenick“ foreslaar, at denne film kunne have sluttet med: Tyskerne overfald på Belgien i den første verdenskrig. Forslaget er naturligvis ikke fremsat i den hensigt at hævde, at overfaldet ville have været den eneste rigtige slutning, men blot for at anskueliggøre, at Käutner vel når et stykke hen ad den nationale selverkendelses vej, men at han ikke når langt nok.

I „Pigen fra Flandern“ allerhøjest antydes det, at tyskerne er et sted, hvor de ikke burde være. Ordet „overfald“ vil næppe en eneste gang falde de tyske tilskuere ind. Og hvordan man end vender og drejer handlingen i „Pigen fra Flandern“, hvor mange sympatiske perspektiver man end kan finde i den, så er det en kendsgerning, at filmen glamoriserer en pige, der på trods af, at hendes forældre er blevet slået ihjel af tyskerne, tillader sig at blive forelsket i en repræsentant for besættelsesmagten og at gå i seng med ham.

Måske kunne en historie af denne art gøres akceptabel. Men i filmen virker det hele meget usandsynligt. Tyskeren opnår forbløffende let kontakt med pigen, der i betragtning af forældrenes skæbne har urimelig få hemninger, og det er umuligt at godkende denne pige, der altså ikke er stærk nok til at hade stærkt, som heltinge. Käutner begår den fundamentale fejl at tro, at „humanisme“ kun er kærlighed, ikke had. Og Käutner har slet ikke en fornemmelse af, at han må forsøge at forsvare pigen, han tager hendes kærlighedsforhold som noget ret selvfølgelig — og hermed viser han enten, at han er meget naiv eller også, at han bevidst indgår kompromis'er for at tække sine landsmænd.

Ved i „Kaptajnen fra Köpenick“ og den formelt betydeligt svagere „Pigen fra Flandern“ at søge tilbage til tiden for nazismen prøver Käutner at nå

til ondets rod, det må indrømmes ham. Fejlen er, at han ikke understreger sammenhængen mellem før og senere, at han ikke ser den tyske militarisme som en form, der konstant er i pagt med uretten.

I „Himmel uden Stjerner“ lykkedes det Käutner at få udtrykt et lidenskabeligt had, men karakteristisk nok hadede filmen politisk set først og fremmest opdelingen af Tyskland; der var tale om et nationalistisk had. En tilsvarende lidenskab kan Käutner slet ikke få frem, når det gælder den tyske militarisme. Dermed har han spillet fallit som opgørskunstner og som humanist.

Sandheden er, at Käutner ikke kan eller vil eller tør få det tyske publikum til at ømme sig (på lignende måde som de fleste danske filmsatirikere heller ikke kan eller vil eller tør få det danske publikum til at ømme sig). Opførelser af teaterstykket „Anne Franks Dagbog“ har i Tyskland haft noget af den effekt, som de satiriserende og moraliserende tyske filminstruktører har pligt til at stræbe efter, men som de kun sporadisk har opnået. F. eks. i „Der Verlorene“ og „Die wahre Gemüthlichkeit“-scenerne i „Rotterne“.

„Kaptajnen fra Köpenick“ og „Pigen fra Flandern“ er folkekomedier, der helt får tilskueren til at glemme koncentrationslejrenes ligdynger, skønt deres emner er i nær kontakt med den senere tyske grusomhed.

Erik Ulrichsen.

Fra ukendte verdener

APTENODYTES FORSTERI (Kejserringviner). Optaget under Paul Emile Victors ekspedition til „Terre Adelie“. Grand Prix i Cannes 1954. Instr.: Mario Marret. Kommentar: Caroline Rivolier. Speaker: René Lebrun. Klipping: Inge d'Esterno. Forord til den danske udgave: Lektor Hans Hvass.

LE MONDE DU SILENCE (Den tavse verden). Prod.: Filmad — F.S.J.Y.C. 1955. Instr.: Jacques-Yves Cousteau og Louis Malle. Foto: Edmond Séchan. Undervandsoptagelser: Jacques-Yves Cousteau, Louis Malle, Frédéric Dumas og Albert Falco (Technicolor). Klipping: George Alépée. Specielle effekter: Noël Robert. Musik: Yves Baudrier. Lyd: Jacques Carrere. Medvirkende: Kaptajn Cousteau og dykkere og besætning på „Calypso“.

Det er en forunderlig og bizar verden, den franske havforsker og frømand Jacques-Yves Cousteau har valgt til sit domæne. I tidligere korte film, bl. a. „Epaves“ om vrag, har han skabt fascinerende billedkunst, fordi han formåede at forene det dokumentariske og det visuelt poetiske. Dette er også tilfældet i hans første lange film, hvor han tilmed har kunnet få farverne med i sin fremstilling. Ud af det overvældende og rige materiale, som hans undersøgelsesskib „Calypso“ har samlet på verdenshavene, har han klippet en film, der ikke prætenderer at være nogen populær dokumentarisk skildring af videnskabelige resultater, men som er formet som en række impressioner fra de undersøiske egne.

Cousteau har øjnene åbne for skønheden, mere end for dramaet i disse hidtil ukendte zoner. For interesserede er der dog både indlagt hval- og haj-

scener, de sidste tydeligt beskåret i den danske udgave, og disse scener overgår langt tidligere set. Filmen har dog sin værdi ved de helt lyriske beskrivelser af særprægede landskaber og farvestrålende fisk. Det er en surrealistisk verden, vi hensættes i, flere steder kan den minde om Yves Tanguys malerier. Cousteau får naturligvis meget forærende, men han filmer ikke blot løs som en almindelig opdagesrejse. Han er betaget af dette element og søger at indfange dets stemning, mystikken, som der dog er mindre af her end i de korte film. Og som hjælp til denne opgave er han udstyret med en oplagt filmfornemmelse, der ophøjer hans billeder fra reportagen til filmkunsten. Et af højdepunkterne er skildringen af delfinerne. Klippene mellem under- og oversøiske optagelser, musikken og den flyvende rytme har skabt et afsnit, der søger sin lige. De elegante fisk har fået det mest charmerende og livfulde portræt, de kunne ønske sig.

Det er et stort held, at en af de første, der førte kameraet ned under vandoverfladen, ikke var en fladpanet eventyrer, men et poetisk gemyt, der havde blik for de uendelige skønheder i den ukendte verden, der altid har draget mennesket.

Som forfilm en forbillig dokumentarfilm om de mærkværdige kejserringviner og deres barske tilværelse på sydpolen, optaget på en af Paul Emile Victors antarktiske ekspeditioner. Det er koncis, informativ og levende dokumentarfilm.

Ib Monty.

Nogle af de medvirkende i den charmerende „Kejserringviner“.

